

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Снежанка Томова Тишева- Господинова, д м н
Ръководител на Катедра „Кардиология, Пулмология и Ендокринология“ -
МУ Плевен

Относно дисертационен труд: **„БИЛАТЕРАЛНА АРТЕРИЯ МАМАРИЯ
ИНТЕРНА-СЪВРЕМЕНЕН ПОДХОД ПРИ МИОКАРДНА
РЕВАСКУЛАРИЗАЦИЯ“**

За получаване на образователна и научна степен „Доктор“ - научна
специалност „Обща Хирургия“

Дисертант: Д-р Валя Володиева Горановска

Катедра „Обща Хирургия“ – Медицински Университет Плевен

I. Актулност и значимост:

Сърдечно-съдовите заболявания са водеща причина за заболяемост и смъртност в световен мащаб. Съставляват половината от всички смъртни случаи в Европа. ССЗ са основен фактор за инвалидизиране на населението и намаляване на качеството на живот. Те (исхемичната болест на сърцето и мозъчно-съдовата болест) са основна причина за смърт в Европа и Америка. За 2017г. исхемичната болест на сърцето е самостоятелна причина за смърт при около 9 милиона души в световен мащаб. Един от методите за лечение на коронарната болест, аорто-коронарният байпас е най-честата сърдечна операция в света според данни от STS.

Стремежът към използване на все повече артериални графтове за реваскуларизация е от съществено значение за дългосрочната им проходимост, което значително подобрява кратко- и дългосрочния клиничен изход за пациентите.

Актуалният принос в настоящия дисертационен труд е обобщаването на собствения опит на кардохирургичния център в приложението на едн или два артериални съда(mammaria interna) в клиничната практика.

II. Структура на дисертацията:

Представеният дисертационен труд е с обем 137 страници. Състои се от 11 глави, в следния ред: Увод, Литературен обзор, Цел на проучването, Задачи на проучването, Материал и методи, Резултати, Обсъждане, Изводи, Списък с публикации и участия в научни прояви, Приноси, Библиография.

Цел-Дисертационният труд на д-р Валя Горановска цели да сравни използването на единична срещу билатерална артерия мамария интерна при пациенти подложени на хирургична миокардна реваскуларизация. Цели да се сравни ранната болнична преживяемост и смъртност, усложнения от стернални инфекции при пациенти с обезитас и захарен диабет.

Структурата на работата е логична. Дисертацията съдържа 15 таблици, 27 фигури. Библиографията включва 161 автора – 160 на латиница и един на кирилица.

Литературният обзор е подробен и фокусиран върху показанията за оперативна миокардна реваскуларизация, начините за осъществяване на Аорто-коронарен байпас, както и усложненията при различните техники. Представената информация доказва задълбочените знания на докторанта по проблема.

Задачи: Целта на дисертационния труд е ясна и конкретна, която се постига с 5 добре формулирани задачи.

Материалът и методите са подробно представени. Резултатите са добре описани и онагледени с таблици и графики. Данните касаещи захарния диабет като фактор за по-често настъпване на усложнения от

страна на стерналната рана в групата с билатерална артерия мамария интерна са важно търсене на зависимост в анализа на причините за раневи инфекции и медиастинити.

Обсъждане на резултатите:

В дискусиата, авторката успешно анализира получените в нейното проучване резултати с тези на други автори. Важен е сравнителният анализ на известните от проучванията данни и собствените резултати. Прави впечатление, че честотата на инфекциозните усложнения от страна на стерналната рана в настоящото проучване са значително по-малък процент отколкото докладваните от повечето автори. Също така авторът не установява корелационна зависимост между захарен диабет и раневи усложнения.

Изводи:

Д-р Валя Горановска е систематизирала 13 извода в отговор на поставените задачи. Дисертационният труд би спечелил ако са посочени по-конкретно изводите. Пр. Негативните резултати в 3 и 4 и тези в извод 7,8 могат да се обединят за да изпъкне значимостта на останалите.

Приноси:

Приемам приносите на дисертантката. Тези с приложен характер имат важно значение за правилната оценка на подходящи пациенти за оперативна миокардна реваскуларизация с използване на поне два артериални графта.

Авторефератът е достатъчно изчерпателен, като дава ясна представа за качеството на дисертационния труд.

III. Заключение:

Дисертационният труд на д-р Валя Володиева Горановска по своята актуалност и обем отговаря на критериите на ПРАС за докторска дисертация. Авторката доказва умение да анализира и разработва

клиничен материал. Независимо от направените конструктивни забележки ,които не омаловажават значимостта и оригиналността на труда,давам положителната си оценка и предлагам на уважаемото Научно жури да гласува „за” присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Валя Володиева Горановска.

06.10.2023

Плевен

Автор: **На основание чл. 59 от ЗЗЛД**

Проф. д-р Снежана Тишева, дмн

REVIEW

From Prof. Snezhanka Tomova Tisheva- Gospodinova, MD, DSc
Head of the Department of Cardiology, Pulmology and Endocrinology -
Medical University Pleven

Regarding dissertation: "**BILATERAL INTERNAL MAMMARY ARTERY
BYPASS GRAFTING-CONTEMPORARY APPROACH FOR
MYOCARDIAL REVASCULARIZATION**"

For obtaining educational and scientific degree "Doctor" - scientific specialty
"General Surgery"

PhD student: Dr. Valya Volodieva Goranovska
Department of General Surgery – Medical University Pleven

I.Relevance:

Cardiovascular diseases are the leading cause of morbidity and mortality worldwide. They account for half of all deaths in Europe. CVD are a major factor in disabling the population and reducing the quality of life. Ischemic heart disease (CHD) and stroke are the biggest "killers" worldwide. For 2017 Ischemic heart disease is an independent cause of death in about 9 million people worldwide. In terms of geographical distribution, CHD is prevalent in the countries of central and eastern Europe. Aorto-coronary bypass surgery is the most common heart surgery in the world, according to STS data.

The pursuit of more and more arterial grafts for revascularization is essential for long-term graft patency, which significantly improves the short- and long-term clinical outcome for patients.

The current contribution in the present dissertation work is the summation of the cardiac surgery center's own experience in the application of one or two arterial vessels (mammaria interna) in clinical practice.

II. Dissertation structure:

The dissertation has a volume of 137 pages. It consists of 11 chapters entitled as follows: Introduction, Literature review, Objective of the study, Survey tasks, Material and methods, Results, Discussion, Conclusions, List of publications and participations in scientific events, Offerings, Bibliography

Aim Dr. Valya Goranovska's dissertation aims to compare the use of a single internal mammary artery against bilateral internal mammary artery in patients undergoing surgical myocardial revascularization. Aims to compare early hospital survival and mortality, complications of sternal infections in patients with obesity and diabetes mellitus.

The structure of the work is logical. The dissertation contains 15 tables, 27 figures. The bibliography including 161 authors – 160 in Latin and one in Cyrillic.

The **literature review** is detailed and focused on the indications for operative myocardial revascularization, the ways of perform Aorto-coronary bypass surgery, as well as the complications of various techniques. The information presented demonstrates the PhD student's in-depth knowledge of the issue

The aim of the dissertation is clear and accurate, which is achieved with 5 well-formulated tasks.

The material and methods are presented in detail. The results are well described and illustrated within tables and graphs. The data concerning diabetes mellitus as a factor for more frequent occurrence of complications from the sternal wound in the group with bilateral internal mammary artery are an

important research for dependence in the analysis of the causes of wound infections and mediastinites.

Discussion of the results:

In the discussion, the author successfully analyzed the results obtained in her study with those of other authors. It is noteworthy that the incidence of sternal wound infections in the current study is significantly lower than reported by most authors. Also, the author did not establish a correlation between diabetes mellitus and wound complications. The comparative analysis of the data known from the studies and the own results is important.

Conclusions:

Dr. Valya Goranovska has systematized 13 conclusions in response to the tasks. The dissertation would benefit if the conclusions were more specifically stated. Etc. The negative results in 3 and 4 and those in conclusion 7,8 can be combined to highlight the significance of the remaining

The abstract is comprehensive enough, giving a clear idea of the quality of the dissertation work.

Offerings:

I accept the contributions of the PhD student. Those of an administered nature are important for referring suitable patients for operative myocardial revascularization using at least two arterial grafts.

III. Conclusion:

The dissertation of Dr. Valya Volodieva Goranovska in terms of its relevance and volume meets the scientific criteria for a PhD dissertation thesis. The author proves her ability to analyze and develop clinical material. This gives me grounds to propose to the esteemed Scientific Jury

**to vote positively for the award of educational and scientific degree "PhD"
to Dr. Valya Volodieva Goranovska.**

06 OCT 2023

Pleven

Author: **На основание чл. 59 от ЗЗЛД**

Prof. Snezhana Tisheva, DSc